

Nro. 14.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Közl. Bétsben Pénteken Augustusnak 15-ik napján,
1800-ik esztendőben.*

B é t s.

Nápolyi Királyné Ő Felsége Olasz Országból ide való utazásáról következő jelentést közöl a' Bétsi udvari Diarium 6; ik darabja a' Publicummal: Augustusnak 1 ső napján, esteli 8 órakor érkezett Ő Királyi Felsége vele lévő úi társaival egyetemben a' *Triesti* kikötő helybe. Vele együtt utaznak *Leopold, János, és József* Kir. herczegek, és *Mária Kristina, Mária Amália, és Mária Antonia* Kir. herczeg kis Allzonyok. Továbbá *Anglus Admiral Nelson, Lord Hamilton* és felesége; herczeg *Luzzi* Ő Kir. Felségének első udvari mestere; herczeg *Belmonte Pignatelli*; *Cardinalis Ruffo*, és *Isnello* Grófné. — Azon flotilla, a' mellyen Ő Kir. Felsége a' *Triesti* kikötő hely-

be bé ment, 4 Orosz fregatból 1 brigantinéből, és 1 Cs. K. fregatból állott. — A' következett napon, 11 óra tájba dél előtt az oda való Cs. K. Gubernátor és commandirozó Generális, minden nevezetesebb Cs. K. polgári és hadi tisztviselőkkel együtt udvarlására mentek Ő Felségének, és mind az oda való kastélyban, mind a' Cs. Kir. hajókon 21. ágyú lövések tétettek tiszteletére.

A' Cs. és Kir. Olasz Országi ármadia commandirozó vezérjének, B. *Mélas* L. Generalissának hivatalbeli jelentése szerint, kedves vitéz hazánkfia, Gróf *Hadik* F. M. Lajtinánt, a' *Marengói*, Junius 14-ikén történt véres ütközetben kapott sebeiben, Piemontnak *Alessandria* nevű városában, Julius 24-ik napján meghalt, kinek halálát az egész Cs. K. ármadia felettébb fájlallya. A' szokott exequiak Julius 31-ikén tartattak a' B. *Mélas* fő hadi szállásán.

Egy Olasz Országi közönséges levél ekként adja elő ezen meghalt vitéz hazánkfiának eltemtetését: „A' maga sebeiben, Julius 24-ik napján, *Alessandriában* meghalt F. M. Lajtinant Gr. *Hadik*, az ott lévő Francia Commendánsnak intézetjei szerint, a' következett napon, mindenki gondolható tisztelességgel, az oda való fő templomban eltemettétt. Az ott lévő Francia katonai őrizet, minden felsőbb és alsóbb rangú tisztjeivel együtt jelenváltak ezen halotti pompán, és a' szokott gyalogság tüzelésén kívül, a' bástyákon lévő ágyúk is ropogtak, ennekfelelte, e' világból lett ki múlása után, egész eltemetetéséig, minden fél órában, egy ágyú süttetett ki.

Egy *Weisz Márton* nevezetű ide való Kaffé főző, kinek városban lévő kaffé házának fogoly a' czimere, a' nem régiben támadt tűz által megkárosítatott Posen városi lakosok számára 160 forintot olvasott le Gróf *Saurau* Financialis Minister Ő. Excellentiájánál, a' ki is Gróf *Pálffy* Magy.

Kir. Fő Cancellarius Ő Excellentiajához küldötte azon summát.

Olasz Ország.

A' *Majlandi* 20-ik Juliusi közönséges levelek szeréat, minden hólnapban, két millió livert tartozik a' *Cisalpina Respublika*, az ott lévő *Fr. armadiának* tartására fizetni, és mivel e' sem volna elegendő, minden fekvő jószagra, 1 scudiól 8 *denier* taksát kell adniok. (Olasz Országban két-féle Scudi vagyon, ugymint arany és ezüst Scudi, az elsőbb, kevés héjján 2 forint, az utólsóbb pedig 1 for és 30 kr. A' *dinier*, vagy *denár* hasonló egy Német pénzhez.) Illyeten takfa fizetés alá vettettek a' kereskedők is.

Ennekfelette azon 15000 főből álló *Olasz Ország* *corpust*, a' mellyet *General Berthier* *Francia* országból oda vitt, 10000 *recrutával* tartozik a' *Cisalpina Respublika* szaporítani, a' mellyel 25000 főre fog menni ezen újonnan született *Köz Társaságnak* armadiája.

Minekelötte *Generál Berthier* *Pedemontiumból* *Párisba* ment volna, minden azon herczegségbeli truppokat esküvéssel kötelezett a' *Francia Kormány* szék hivségére, és a' *Fr. Commendáns* eránt való engedelmeslégre, a' mellyek valamint előbbi tisztyeiket és zászlóikat, úgy forma ruhájokat, és fenyitékjeket is meg fogják tartani, és egyedül a' *belső tsendellégek* tenn tartására lesznek kötelesek vigyázni.

A' *Német Ország* *fegyver nyugvás*, *Julius* 22-ik napján hirdettetett ki *Mailandban*, és mingyárt akkor félbe szakasztódtak a' további tábori készületek. — *Masséna* *Generalis* is azon napon utazott onnan *Turinba*. Onnan lett elmentele előtt, illyetén foglalatú hirdetményt tétett ottan közönségeslé: „Még el sem fordította a' *Fő Conzul* egészen az ellenséget, 's allig helyeztetett benneteket előbbi szabadságotokba, midön már is a' következő dolgoknak rossz ki

menetelével kívánnak titeket a' ti titkos ellenségeitek nyugháttalankodtatni. De a' többi közt egyetlen egy igasság is elegendő azoknak meg táfoltatásokra, a' melly ebből áll, hogy a' jelenvaló környülállások közt bizonyosnak lehet a' békeséget tartani. És ha valamiképen bódogúlna is fortélyos fel tételében Anglia, még is elegendő volna azon két győzedelmes armádia, a' melly naponként mind több több hadi néppel szaporítatik, az ő gonosz szándékjának semmivé való tételére."

Nápoly Országban még most sem állott tökéletesen a' tsendesség helyre. A' minap közönségessé tétett amnestia alkalma osságával is képtelen volt a' Fels. Király a' nevezetesebb pártosok közül 800-at a' tömlöczben meg tartani. Alig hirdetődött ki azon amnestia, midőn már újabb titkos békételenségek tapasztalhattak a' köztsendesség meg háborítói közt, a' mellyek miatt ismét 400 személy fogattatott el.

Genuában egy keveset kisebb most a' mortalitás, mint volt ennekelötte néhány héttel.

Frantzia Respublika.

Bonaparte Fő Conzul még most is Párisban vagyon, és semmi környülállásból ki nem lehet azt húzni, a' mit néhány köönséges levelek róla hirdedgették, hogy tudniillik ő maga is a' Rénusi Fr. armadiához fogna menni. — Cs. K. General *St. Julien*, és a' Fő Conzulk első Adjutansa *Duroc*, tudniillik az, a' ki minap *Berlinben* volt, és ott mindenek előtt nagy kedvességet szerzett magának, együtt indultak ki Párisból; hogyha az ez által küldetett békesseges tikkelyeket a' Bécsi Fels. Udvar el fogadja, úgy osztán igen kevés ideig tartó Congressus fog lenni, a' mellyben mindenek el intéztetnek.

Minekelötte General *Zach* Párisból el ment volna, a' Versaliában lévő fegyveres manufacturát meg látogatta, 's nagyon magasztalta más

nap a' Fő Conzulinál lévén ebéden. Ebéd után két igen szép pistolt küldött néki *Bonaparte* a' hadi dolgokra ügyelő minister által.

A' Párisi Nationale Institutumnak utolsó gyűlésében maga a' Fő Conzul is, mint annak Előülője jelen lévén, a' többi közt az Olasz Ország utolsó expeditiója is elő fordult. Sokan láttatván azon tsudalkozni, hogy a' *Marengói* véres ütközetben, a' mellyben sok ideig hanyatlott a' Fr. ármádiának szerentséje, magán segíteni, 's győzedelmeskedni tudott. Erre ekként felelt a' Fő Conzul: „Uraim nem kell rajta tsudalkozni, én ott is mindeneket a' józan okosság regulája szerént miveltem. Kegyelmetek ugyan ármádiákat nem commandiroznak, mindazáltal pennával való háboruikban is akként szoktak mivelni, mint én tselekedtem, mivel ellenkezőiknek tökéletes meggyőzésekre mindenkor rezervába haggyák a' leg erősebb argumentumjaikat.“

A' Máltai szigetben lévő Franczia őrizetnek jelenvaló állapotjáról illyetén tudósítást küldött a' Fő Conzul a' Senatushoz: „Két elztendőtől fogva sok szükséget látott és viselt a' Máltai katonai őrizet. A' midön az ott lévő katonaság a' Franczia új Constitutióra megesküött volna, egyfzersmind arra is esküvéssel kötelezte magát, hogy az utolsó kenyér falatig fogja magát védelmezni, és inkább kíván azon győzhetetlen erőllégnek omladványai alá temettetni, mint sem magát feladni. Ugy gondollya a' Fő Conzul, hogy nem mutathatna a' Franczia nemzet azon derék katonaság eránt való jó indulatjának és háladatosságának világosabb próbáit, mintha az oda való Commendant *Vaubois* Generálit a' Senatus közzé fel venné.“

E' mellett illyetén jegyzéseket küldött a' Fő Conzul azon Senatushoz: „St. Remy Adjutans, a' ki Majus 5-ikén evezett ki a' Tuloni kikötő helyből, azon hólnapnak végén *Máltába* jutott. Az

a' *Bombarde* nevezetű hajó, a' mellyre ő akkor ült vala, az ellenséges hajóknak ágyú lövöldözései közt ment be azon szigetbe. — Azt beszél-li St. Remy Adjutans, hogy az oda való ispotályban 40 betegnél több nints, és hogy a' több katonaság frissen és jó egészségben van. Az ostromnak első elzendejében, tsak nem mindenik szemfájást szenvedett, hanem már most egészlen hozzá szokott az oda való levegőhöz. Az egész őrizetnek fejer gyapotból szőtt vászonból tsinált öltözetje vagyon, a' lábbelie pedig gyapjú kaptzából áll. Minden katonának egy kerteskéje van, a' mellyet ő építget, és a' mellyben néki annyi hüvelykes veteménye terem, hogy maga is el élhet, a' lakosoknak is el adhat belőle. Eleinte sok batteriát készítettek, és sok bombit akartak az ostromlók a' városba bé hányni, de mivel nem bóldogúlhattak, attól is meg szüntek. — Generál *Vaubois* lassan lassan mind ki küldötte onnan a' lakosokat, úgy hogy, 3 vagy 4 ezernél több ott nem maradt. Az ártilléria szolgálatjára 400 öszvér vagyon a' városban, malmok is elég van. — A' jövő tél közepéig eléendő kenyere van a' katonáknak őrizetnek. Egyébb erant vigán tölti idejét, minden este muzsika és komédia van a' fő piaczon — Adjutans *St. Rémyt*, a' ki a' Fr. Republikának jelenvaló állapotját nékiek meg beszélte, rendkívül való örömmel fogadták. Néhány tsónakok szüntelen halálszatban foglalatostkodnak, és Generál *Vaubois* egész magazinumot töltött meg bé szózott hallal, a' mellyből sok haszna van az őriző seregeknek. Minden katonának kamarának egy kis udvarkája van, a' mellyben tsirkéket és tengeri nyúlakat nevel. — Az artilléria is jó állapotban van. Az azon várat védelmező erősségek meg újitattak, 's a' leg jobb állapotba helyheztetődtek. Ágyú is ezer darab találtatik abban, a' mellyek minden szükséges dolgokkal fel vagynak ruháztatva. — Gen. *Vaubois*, Gen.

Chanez, az ártilleriának Commendánsa, *General Denzel*, *Contre-Admiralis Villeneuve* a' kikötő helynek Commendánsa, és minden ott lévő tiszték szép harmoniában élnek egymással, 's mindnyájan egyenlő szívvel és akaráttal bírnak. — A' katonák azt mondják, hogy ők ki töltik a' ezrendei szolgálatjoknak idejét. — Adjutans *St. Rémy* egy felucken (könnyű, keskeny, és a' tenger partja szélein evező hajótskán) jött vissza, gyakorta fél mélföldre ment el az Anglus hajók mellett, a' mellyek hogy ötet ezre ne vegyék, lefedette a' hajó vitorláját, 's evező lapátokkal segített magán."

Leg közelebb azt végzették a' Conzulok, hogy azok az emigránsok, a' kiknek szabadság engedődött a' hazájokba való vissza menetelre, ingyen se várják el adatott jószágjaiknak ki pótoltatását, és hogy azok az emigránsokhoz tartozott örökségek, a' mellyek el adattak ugyan már, de mivel azoknak árrát a' vevők le nem fizethetvén, töllök vissza vétetődtek, ennekutánna is mint nemzeti jószágok úgy nézettelsenek, és el is fognak adattatni.

Továbba *Niederlandiára*, avagy *Cath. Belgiumra* nézve is azt végzették, hogy mivel *herczeg Ahrenberg* tévelyedésből töröltetett ki az emigránsok laistromából, és azon történetből szabaditattak fel a' sequestrum alól a' jószágai; tehát ötet sem lehet a' közönséges békeességig azon örökségeinek birtokába vissza tenni.

Német Birodalom.

A' *Würtembergi herczegségbe* 22000 főből álló *Franczia gyalogság*, és 8000 lovas katonaszállitatott békvártélyba. — *Cath. Belgiumból*, és *Franczia Országból* is sok segítő seregek mennek a' *Moreau* fő vezér armadiájához. — A' *Bambergi Püspökségre* 100000 tallér contributiót vettetett ő, mellynek minél előbb leendő ki fizettetését nagyon is sürgeti. Sok *Német Or-*

szági deputatusok, a' kik héjába esedeztek a' reájok vetett nagy hadi adónak meg kiflebbebitéséért, Párisba utaztak,

Az *Ulmai* lakosoknak ki beszélhetetlen örömet okozott az ott is ki hirdettetett fegyver nyugvás. — Már is körül kerítette azon váraft az ostromló ellenség; már is egynéhány izben kiütött arra a' benn lévő Cs. Kir. katona őrizet, már is eleve képzelték a' fok nyughatatlanság közé tétetett lakosok azt a' fok kárt, a' mellyet az ellenségnek ágyú golyóbisai, gránátjai és bombai a' várasnak töbnire fából tsinált épületjeinek okozni fognának. Ezen fok szorongattások köz szállt meg a' fegyver nyugvásnak kellemetes hangja, melly mennél váratlanabb. annál kedvesebb is vólt. Kenyér, hús, zöldség elegendő vólt a' várasban az ostrom alatt, hanem vaj és tojás szűken találtatott.

Nagy Britannia.

Julius 12-ik napján sietséggel egynéhány hajót, és truppokat küldött az Angliai Kormányozó szék, északi Amérikának Jamaika nevezetű szigetébe, értésére esvén az, hogy ennekelötte 4 héttel 15 Francia és Spanyol hadakozó hajók mentenek vólna ki a' Bresti kikötő helyből, a' melly dolgot, fetét és ködös lévén az idő, ezre nem vehettek az ott vigyázott Anglus hajók, és hogy egyenesen a' nevezett sziget felé vették vólna útjokat.

A' *Windsor* alatt öfzve gyült gyalog és lovas feregeket *Julius* 17-ik napján mustalta meg a' Fels. Angliai Király. Vele vóltak Ő Felségével a' Wallisi és Cumberlandiai herczegek. Az uralkodó Királyné, a' Királyi herczeg asszonya. Az Orániai herczeg és herczegné is el mentek annak nézéséte, 's tökéletes meg elégedéseket mutatták.

A' régi papirosnak és maculaturának Országba leendő bé vitetése, 's azoknak új papiroffá való készittetése eránt bé adatott Bill, másodszor

is el olvastatott az Aló Parlamentum gyűlésében. — *Jeckyl* úr azt kívánta meg tudni, hogy ha ezen [me] hodus által ki fog e' a' régi irás és nyomtatás valamely chemicus eszköz által törlőtetni, vagy pedig egészen újonnan fog ez a' papiros öntetteit? az elsőbb mód által fok vizsgálás és lehetne a' Statusban, mivel példából tudja ő azt, hogy egy régi documentumban egészen meg változtott az irás, a' petsét pedig ugyan azon maradt. *Adams* Ur erre azt felelte, hogy egészen új masszává fog a' papiros változtatódni. A' melly ha úgy v. gyon, fok halzontalan régi irásokat és könyveket lehet reformálni, 's halzna vehetökké tenni ennekutánna.

Az Anglus Aló Parlamentumnak Augustus 18-dik napján tartott gyűlésében újabbán elő fordult a' Londoni udvartól, néhány Európai uralkodó udvaroknak igrtett pénzbeli hadi segedelem, a' mellyről ilyenképen szóllott *Pitt* minister:

„Még, *ugymond*, a' múlt Februarius kezdetében tudtára adta Ő Kir. Felsége a' Parlamentumnak azon baratságos traktát, mellyet a' maga frigyeseivel kötni kívánt. Azon idő pontjától fogva egy darabig rendkívül való módon kedvezett a' hadi szerentse a' Fels. Austria Ház fegyverének, 's egész Európa fok jót ígírhett akkor tájba magának. Hanem kelletlen kedvetlen kell azt vallanom, hogy a' múlt *Juniusban* egészen masként folynak a' dolgok, a' mint már közönségesen is tudva vagyon, fok szerentsetlenség érdeklette, valamint Olasz, úgy Német Országban is a' Cs. Kir. ármadiákat. De még is örökös gyálázatjára szolgálna e' a' Parlamentumoknak, és az Angliai nemzetnek, ha ezen derék, és a' köz jót minden erejével eszközölni kívánó barátunkat mestani környülállásás közt el hagynánk. Akármint, 's akarhogy végződött az Olasz Orzági *campania*, mi mindenkör kötelesek vagyunk ezen jó udvarnak segítésére. Én is álhatatossan meg

vagyok arról győztetve, hogy azon előre el nem látott szerentsélen történetek miatt nem fog a' Parlamentom tántorogni, sőt inkább újabb bátorságot mutatni. Annakokáért szemei eleibe terjesztem azon szükséges dolgokat, a' mellyek által Ő Kir. Felsége a' maga frigyos társai eránt való kötelességének eleget tehet. A' Fels. Császárnak 2 millió font sterlinget ígirt költsön fejében; 1500 000 font sterlinget azon kárvallasának neminemüképen leendő ki pótolására, a' melly *Stockachban* rajta esett, a' hol tudniillik a' magazinumát el vesztette; 500000 font sterlinget a' *Baváriai Vál. Fejedelmének*. Ezeken kívül a' *Petersburgi Cs. udvarnak* is 543000 f. sterlinget tartozunk még, melly mintegy 3 millió font sterlingre megyen, mind öszve — A' *Condé* Herczeg *Corpusának*, és *Helvétziai emigránsokból álló szabad seregeknek* zsóldjokra 400000 f. sterlinget kívánt s. a. t.

Az oppositionalis, vagy antiministerialis rész, mellynek most, a' *Fox* Úr jelen nem létében *Sheridan* és *Tierney* a' leg tüzesebb tagjai, a' fok lármázás, és egymással való verékedés után, reá állott a' *Pitth* minister feltételére, és nemcsak a' fellyebb fent jegyzett summát meg ígerte, hanem ennekfelette a' más előre nem látott szükségeknek ki pótolására is másfél millió font sterlinget ajánlott.

Többen is vóltak az A. Parlamentum tagjai között, a' kik *pro & contra* szóllottak. *Nichols* úr illyenképen kívánta őket le tsendesíteni: „Önön magok a' ministerek is, *ugymond* ő, meg vagnak arról már győződve, és sokkal több egyenes szívüségét látok én benne, hogy sem el hitethetném magammal, hogy ők hajlandók nem vólnának a' békeffégnek eszközzésére. De azért még is szükséges a' fegedelembeli trakta, hogy ez által annál ditsőffégesebb békefféget nyerhessünk s. a. t.

Azt hirdetik a' Londoni közönséges újság le-

velek, hogy a' *Stockholmi* Kir. udvarnál eddig követséget viselt *Hailes* Úr, minden bútsúvétel nélkül elment onnan, és a' Pétersburgban volt Anglus követtel *Withworth* urral együtt fogna Londonba vissza menni.

Északi Amerikai Respublika.

Filadelfiában egy igen szép templom építetik az oda való R. Catholicusok számára. Ugyan ott, egy jóltévő Társaság állittatott fel, mellynek fő czéllya abban áll, hogy a' jó útból ki tántorodott 's megbotlott, de magokat meg jobbitani akaró hajadonok, a' nékiek adattatandó munka által fel segítettessenek. *Bostonban* egy olly feyítő ház építetett, melly 50000 tallérba került. — A' közönséges oskoláknak jobb lábba leendő állításokra is nagy summa pénz, és sok szép fekvő jofzág rendeltetett ki. — A' Congressus gyűlésének új helyén *Washingtonban*, egy olly emlékeztető oszlop emeltetett néhai General *Washington* emlékezetére, mellynek készítése 70000 tallérjába került ezen Respublikának. — A' *Filadelfiában*, *Neuyorkban* és több Amerikai városokban uralkodni, és sok pusztitást okozni szokott sárga hidegnek ki irtása végett, sok olly tsatornák építettek, a' mellyeken friss ivó viz fog ezután azokba bé vitetödni.

Helvétzia.

A' 25-ik *Juliusi* Bernai tudositások szerent', a' második Franczia Reserva armadiának fő vezérje General *Brüne*, és az ő General Stabjának kórmányozója *Mathieu Dumas*, az alattok lévő seregeknek avantgárdájával már megérkeztek *Geneva* városához.

Azok a' Helvécziai szekerek és lovak, a' mellyek a' Franczia első reserva armadiának bagzsiáját, és tábori eszközeit Olasz Országba viték, még ekkorig sem mehettek vissza hazájokba.

Magyar Ország.

Csongrád Vármegyében, H. M. Vásárhelyről, Augustus 1-ső napján. Az Ali-Földről azt az új-
ságot irhattuk, hogy az ezen esztendőben lévő
nagy szárazsághoz képest, az Isten szépen meg ál-
dotta a' mi határunkat, úgy hogy, búzából bő-
vebben, a' tavasziból pedig, valamennyire szü-
kebben szolgálhatunk más és nagyobb szükséget
szenvet telebarátinknak. Szénánk is szépen
termett, hanem a' már most ismét hosszason tar-
tó szárazság miatt, a' legelőnk úgy el fogyott,
hogy a' nyomatást is szénán kellett nagyobb
részént el végezni.

Budán Augustus 10-ik napján. E' folyó hó-
napnak 6 ikén, 3 óra tájban dél után, a' töllünk
két óránira fekvő szigetbeli mező városban, Sz.
Endrében tűz támadván, olly sebesen és messze
el hatalmazott, hogy egynéhány fertály óra alatt
300 házat változtatott hamuvá és porrá. A' nagy
szél és szoros úzák miatt nemcsak semmi óltó
eszközökkel nem lehetett a' tüzet meg akadályoz-
tatni, hanem még a' vízi puszkák is meg gyultak
és porrá égtek. — Még a' pinczékben lévő bo-
rokat is meg eméltette a' sebes tűz. Az ezen
kegyetlen tűz gyulladástól okoztatott kárt allig
lehet le irni.

Hasonló szerentsétlenség történt Tek., Neo-
grád Vármegyének *Bal. Gyarmath* nevezetű mező
városában, a' melly, a' mint azon Vármegyéből
irjak, csak nem egészlen meg eméltetett a' ke-
gyetlen tűz által.

Hiradás.

Nemes *Nánasi* Hajdú Városnak négy orszá-
gos vásár engedtetett, mellynek elsője *Martius*
19-ik napján; a' második *Julius* 15 ikén; a' har-
madik *September* 14-ikén; a' negyedik *December*
4 ikén fog esni. Az Országos vásárok minden-
kor azon hétben, Szeredan fognak tartattatni,
a' mellyben a' fent irt napok esnek. Hétli vá-
sár minden Pénteken tartatik.